

sielle Betydning af Forslaget med Hensyn til Statslaanet vil være. Der er foreslaet Rentefrihed i 3 Aar. Gaar man ud fra en Rentefod af kun 3½ pCt., som jo ganske vist ikke er den i Diebliffet gjældende, men med Hensyn til hvilken jeg i alt Fald har det Haab, at den i en nær Fremtid skulde blive den almindelige Rentefod for bedste Sikkerhed, saa er jo Rentefrihed i 3 Aar af en Kapital paa 4 Mill. Kr. lig med 420,000 Kr. Naar endvidere denne Kapital skulde forrentes med 3 pCt. for bestandig eller ialtfald saa længe, indtil Kjøbenhavns Kommune selv vilde udbetale Beløbet, vilde derved, efter en Rentefod af 3½ pCt., tabes ½ pCt. om Aaret eller med andre Ord 20,000 Kr., hvad efter 3½ pCts. Rentefod vilde spare til en Kapital af 571,000 Kr. Dette lagt til Rentefriheden i de første 3 Aar vil udgjøre tilsammen et Beløb af over 990,000 Kr. Det forekommer mig nok, at dette Tilskud fra Statens Side til et kommunalt Foretagende er et noget stærkt Forlangende, selv med skyldigt Hensyn til de ganske ekstraordinære Forhold. En tredje Maade, hvorpaa et saadant Foretagende kunde gennemføres, vilde jo være ved privat Foranstaltning, og den ærede Forslagstiller har jo allerede bemærket, at der er gjort Adskilligt i den Retning ved private Foranstaltninger, navnlig, som anført, sigtende til at tilvejebringe bedre Boliger for den mindre bemidlede Klasse, og hvad der ogsaa kunde anføres er, at der ogsaa er gjort Adskilligt ved private Kræfter for at udlufte særlig slet bebyggede Kvarterer af Byen, Noget, der vistnok kun har kunnet gennemføres ved Offre fra de Private, som have sat sig i Spidsen derfor. Det er imidlertid en Selvsølge, at man ikke under de nuværende trykkelige Tider kan vente, at der fra de Privates Side vil blive anvendt betydelige Kapitaler dertil uden fuld Sikkerhed for baade Kapital og Rente. Der er jo ikke nogen saadan Overflødighed af Kræfter til Stede for Tiden, saa saadanne Foretagender vilde næppe for Tiden kunne ventes fremmede ved private Foranstaltninger uden kraftig Støtte fra det Offentlige. Det anser jeg for givet. Til Gjennemførelsen af det ene Foretagende, Reguleringen af slet byggede Kvarterer her i Byen, maatte der jo iøvrigt nødvendigt kunne raades over en Expropriationsret, og alene af den Grund skjønner jeg ikke rettere, end at et rent privat Foretagende af et Selskab eller en Privatmand ikke vil kunne gennemføre det. Naar saadanne Foretagender gennemføres af Private endogjaa med Støtte af det Offentlige, turde det dog vel betragtes som i og for sig det

Heldigste, idet man har grundig Erfaring for, at saadanne Foretagender let blive kostbare, kostbarere end nødvendigt, naar de skulle udføres af det Offentlige, end naar de blive gennemførte af Private, ligesom ogsaa den senere Styrelse deraf utvivlsomt vil medføre ikke saa Vanstueligheder for det Offentlige. — Jeg vil tillade mig at føie en Bemærkning til disse Bemærkninger om selve Lovforslaget og navnlig om den finantsielle Del, som særlig er Finantsministeren vedkommende, og det er den, at det allerede længe har været for mig en Tanke, som jeg med Forkjærlighed har fystet med, og som jeg havde haabet kunde være traadt frem ikke blot som Tanke, men ikkødt et Begeme, og det er den, at benytte Kuitidens lette og billige Kommunikationsmidler, saaledes som de ogsaa eksistere her og fortrinnsvis nærmest omkring Kjøbenhavn, til at bringe Arbejderbefolkningens Boliger udenfor Kjøbenhavn. Det forekommer mig, at under de nuværende Kommunikationsmidler betyder Afstande, som før var affrættende, overmaade lidt baade med Hensyn til den Tid, der tabes ved at tilbagelægge dem, og med Hensyn til den Bekostning, Transporten medfører. De billige Kommunikationsmidler have gjort det muligt for den bedre stillede Del af Kjøbenhavns Befolkning at tage i alt Fald delvis Bolig i en Afstand fra Kjøbenhavn, som man tidligere ikke vilde have drømt om, hvormod jeg i det Mindste for mit Bedkommende ikke kan mærke, at de have havt nogen Indsydelse paa Beboelsesforholdene for den mindre og mindst gunstigt stillede Del af Befolkningen. Det, som jeg havde troet, vilde være gennemførligt, var, at der danedes omkring Kjøbenhavn landlige Arbejderbyer — man kan kalde dem Arbejderbyer eller Arbejderkolonier eller bruge hvad Navn man vil — i hvert Fald en Samling af Arbejderboliger under landlige Vilkaar. Man skulde herved anvende, hvad man i Modsetning til Kaserneringsystemet har kaldt Cottage-systemet. Jeg har ikke gjort mig nogen Illusion om, at et Forsøg i den Retning kan ventes gennemført ved privat Hjælp alene; men det forekommer mig, at ligesom en extraordinær Bevilling fra Statens Side er fuldt forsvarelig under ekstraordinære Forhold, saaledes er det ogsaa fuldt forsvareligt fra Statens Side at støtte de første Forsøg med Foretagender, der love at kunne blive til almindelige Betsignelse, men som ikke forud afgive saadan positiv Garanti for, at Kapitalen og Renten ere sikrede, at det første Forsøg kan ventes udført af Private. Vore Finantslove og ogsaa den Redegjørelse for Anvendelsen af Statens Midler, som ledsager